

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Rutschem ve věci

žalobců:

a) A. A.

b) E. A.

oba zastoupeni JUDr. Martinem Pavlišem, advokátem
se sídlem Wilsonova 368, 539 01 Hlinsko

proti

žalovanému:

Ministerstvo vnitra

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

ve spojeném řízení o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ve věci mezinárodní ochrany ze dne 26. května 2020, č. j. OAM-695/ZA-ZA11-ZA05-2019 a č. j. OAM-694/ZA-ZA11-ZA05-2019

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 26. května 2020, č. j. OAM-695/ZA-ZA11-ZA05-2019, a rozhodnutí žalovaného ze dne 26. května 2020, č. j. OAM-694/ZA-ZA11-ZA05-2019, se zrušují a věci se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Shora označenými rozhodnutími žalovaného nebyla žalobcům udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II. Obsah žalob

2. Tato rozhodnutí napadli žalobci v celém rozsahu včas podanými žalobami shodného obsahu. Oba souhlasně namítali, že žalovaný porušil v řízení o udělení mezinárodní ochrany následující ustanovení:

§ 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), jelikož nepostupoval v souladu se zákony a ostatními právními předpisy;

§ 3 ve spojení s § 2 odst. 4 správního řádu, neboť nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu v souvislosti s:

§ 12 písm. a) a písm. b) zákona o azylu;

§ 14 zákona o azylu;

§ 14a zákona o azylu;

§ 36 odst. 3 správního řádu, neboť žalovaný zjevně vycházel z podkladů, které nezahrnul do spisového materiálu a se kterými žalobce neseznámil;

§ 50 odst. 2 a odst. 3 správního řádu, jelikož správní orgán nezjistil všechny rozhodné okolnosti a nevyšel tak ze spolehlivě zjištěného stavu věci, napadená rozhodnutí jsou z tohoto důvodu nepřesvědčivá;

§ 50 a odst. 4 správního řádu, neboť žalovaný nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v průběhu řízení najevo;

§ 52 správního řádu, neboť žalovaný neprovedl důkazy, které byly potřebné ke zjištění stavu věci;

§ 68 odst. 3 správního řádu, neboť v odůvodnění napadených rozhodnutí nebylo žalovaným dostatečně uvedeno, jakými úvahami byl veden při hodnocení podkladů a výkladu ustanovení zákona o azylu.

3. Žalobci dále v podaných žalobách upozornili, že žalovaný správní orgán je při aplikaci ustanovení zákona o azylu povinen dbát základních zásad správního řízení vyjádřených v § 2 až § 8 správního řádu. V první řadě je kladen důraz na individualizaci správního řízení a správního rozhodnutí a povinnost správního orgánu zjistit stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Rozhodnutí by pak mělo odpovídat okolnostem daného případu, z čehož plyne správnímu orgánu povinnost, aby zjistil všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, o jehož právech a povinnostech rozhoduje. Shromážděné podklady pro vydání rozhodnutí může sice hodnotit podle vlastního uvážení, je nicméně zavázán přihlížet pečlivě ke všemu, co vyšlo v řízení najevo. Své úvahy následně správní orgán vyjádří do odůvodnění

rozhodnutí ve věci. Žalobci jsou toho názoru, že v jejich případě žalovaný nezjistil řádně skutkový stav věci, nedostatečně se zabýval zprávami o zemi původu a zcela nesprávně posoudil existenci a závažnost důvodů pro udělení mezinárodní ochrany.

4. Pochybení, které následně vyplynulo z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, vedlo k nesprávné aplikaci příslušných ustanovení zákona o azylu. Závěry plynoucí z napadených rozhodnutí nevyplývají z podkladů shromážděných ve správním spisu.
5. Žalovaný dále chybně dovozoval nevěrohodnost žalobců. Místo toho, aby je v případě pochybností konfrontoval a snažil se situaci vyjasnit, naznal, že v jejich výpovědích jsou rozpory. Odůvodnění napadených rozhodnutí obsahuje chybnou interpretaci ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu (spolu s ustanovením § 2 odst. 6 zákona o azylu) i vady, které jsou v rozporu s ustanovením § 3 správního řádu. Žalobci jsou též názoru, že s nimi bylo jednáno v rozporu s premisou: „v pochybnostech ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“.
6. Azylový příběh žalobců pramenil z novinářské činnosti jejich syna. V důsledku jeho aktivit jim totiž bylo ze strany státních orgánů vyhrožováno. V roce 2016 byl na syna vydán zatykač. Ten proto téhož roku odjel do zahraničí. Od tohoto okamžiku navštěvovali příslušníci policie oba žalobce v jejich domě, vyhrožovali jim a naléhali na ně, aby sdělili, kde se jejich syn nachází. V květnu roku 2019 jim byl státem vyvlastněn dům a oni se přestěhovali do pronajatého bytu. I zde došlo k napadení ze strany policie. Žalobci a) byla zlomena ruka a žalobkyně b) jej našla následně ležet na zemi. Tato událost byla definitivním impulzem pro opuštění Ázerbájdžánské republiky (dále také jen „Ázerbájdžán“). Žalobci mají na základě předestřených událostí odůvodněný strach z pronásledování (z důvodů politických) a obávají se i vzniku vážné újmy ve smyslu zákona o azylu. Nesouhlasí přitom s názorem žalovaného, kdy ten odvozoval důvody pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany od azylového příběhu jejich syna, přičemž měl akcentovat, že jejich syn nemá nárok na udělení mezinárodní ochrany (z důvodu předložení falešných rozsudků ze země původu). Žalobcům nebyla dána možnost tyto rozpory a závěry správního orgánu jakkoliv objasnit.
7. Žalobci v neposlední řadě upozornili na Praktickou příručku úřadu EASO: Posuzování důkazů (dále jen „Praktická příručka EASO“), kde je kladen důraz na správní orgány ve vztahu k přesvědčivému a konkrétnímu zjišťování informací žadatelů s tím, že je třeba brát v úvahu i možnou existenci zkreslujících faktorů. Žalobci byli v průběhu správního řízení seznámeni s podklady pro vydání rozhodnutí, avšak nikoliv ve věci jejich syna. A to přes to, že žalovaný vycházel i z jeho azylového příběhu. Zejména bral v potaz rozsudky, které označil za falešné (i když jim svědčí presumpce správnosti veřejné listiny). Pokud měl žalovaný určité pochybnosti, měl shromáždit všechny dostupné informace, které jejich věrohodnost vyvracejí či zpochybňují (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57). Byl to proto žalovaný, kdo měl relevantně zpochybnit pravost předkládaných dokumentů. Této povinnosti ovšem nedostál.
8. Žalobci dále poukázali na to, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany musí správní orgány často rozhodovat v důkazní nouzi. Taková míra pochybností se proto uplatňuje ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu. Důraz se klade i na tzv. přiměřenou pravděpodobnost. Ve vztahu k možnému udělení doplňkové ochrany je na místě zkoumat, zda žadateli hrozí „reálné nebezpečí“ nelidského a ponižujícího zacházení.

Žadatel o mezinárodní ochranu prokazuje tyto důvody svou vlastní výpovědí. Ze zpráv o zemi původu žalobců jsou navíc objektivně patrné cílené praktiky směřující k zamezení protivládních názorů.

9. Námitky žalobců následně směřovaly k procesním pochybením žalovaného. Žalovaný měl v jejich případě vycházet ze závěrů, které učinil v řízení o udělení mezinárodní ochrany jejich syna. Toto řízení bylo ale vedeno odděleně. Materiály, z nichž žalovaný vycházel, tak nebyly zaneseny do spisových materiálů, které se týkaly žalobců samých. Ti se proto neměli možnost vyjádřit ke všem zjištěním správního orgánu, v čemž spatřují porušení ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu.
10. Žalobci mají za to, že byli pronásledováni ze strany státních orgánů za uplatňování politických práv jejich syna. Nejprve policií ve smyslu ustanovení § 2 odst. 9 zákona o azylu, ale rovněž nepřímo, jelikož jim byl vyvlastněn dům a byli policií vystěhováni (§ 2 odst. 8 zákona o azylu). Žalovaný v tomto směru řádně nezohlednil řadu podrobných zpráv o zemi původu, dokonce některé výpovědi žalobců zpochybnil (např. vyvlastnění domu žalobců), aniž by si o problematice nefunkčních demokratických principů v zemi jejich původu zjistil více informací (srov. již citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57).
11. Ve vztahu k otázce možného udělení tzv. humanitárního azylu nebylo zcela postaveno najisto, zda zdravotní stav žalobce a), ale i žalobkyně b), není závažný nebo život ohrožující ve vztahu k nemožnosti zajištění dostatečné léčby v zemi jejich původu.
12. V části napadených rozhodnutí týkající se možnosti udělení tzv. doplňkové ochrany odkazovali žalobci na závěry, které učinili ve vztahu k otázce možného udělení azylu. Nadto jsou toho názoru, že v odůvodnění zcela absentovaly úvahy ve vztahu k nebezpečí mučení nebo nelidského zacházení.
13. Závěrem bylo žalobci konstatováno, že žalovaný nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu. Vzhledem k tomu navrhovali, aby soud napadená rozhodnutí zrušil pro jejich nezákonnost.

III. Vyjádření žalovaného k žalobám

14. Rovněž vyjádření žalovaného k oběma žalobám byla v zásadě obsahově shodná. Žalovaný dle svého přesvědčení zjistil skutečný stav věci, zabýval se všemi okolnostmi, které žalobci v průběhu správního řízení sdělili, a opatřil si potřebné podklady pro vydání rozhodnutí. Žalovaný popřel oprávněnost námitek uvedených žalobci a současně s nimi nesouhlasí, neboť neprokazují, že by porušil některé ustanovení správního řádu či zákona o azylu.
15. Zopakoval, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobců je pronásledování ze strany policie kvůli jejich synovi, který byl politicky aktivní (byl novinářem) a opustil Ázerbájdžán. Poté shrnul azylový příběh syna žalobců, přičemž znovu konstatoval, že důvody jejich žádostí o udělení mezinárodní ochrany jsou zcela svázány s problémy, které měl v Ázerbájdžánu mít jejich syn, a proto je nutné tyto jejich důvody hodnotit v kontextu žádosti o mezinárodní ochranu, kterou podal v roce 2017 jejich syn. Nejen výpověď syna žalobců (ve vztahu k falzifikátům rozsudků ázerbájdžánských soudů), ale i jejich

výpověď učiněnou v průběhu správního řízení, shledal žalovaný z tohoto důvodu za nevěrohodnou.

16. Ve vztahu k žalobci a) dále konstatoval, že ten sice doložil lékařskou zprávu z České republiky, která potvrzuje zranění ruky. Tato zpráva ale nijak nehodnotí (ani nemůže) za jakých okolností ke zranění došlo. Žalobce a) navíc nedoložil žádnou lékařskou dokumentaci, ze které by vyplývalo, že byl v červenci 2019 hospitalizován a že ztratil vědomí v důsledku zmíněného pádu. Z důvodu dříve shledané nevěrohodnosti syna považoval žalovaný rovněž za nevěrohodné, že byl žadatel ve vlasti kvůli synovi vystaven potížím a stejně hodnotí jím popsané okolnosti poranění ruky (žalovaný odkázal na své rozhodnutí ze dne 11. 1. 2019, č. j. OAM-852/ZA-ZA11-ZA05-2017, které se týkalo syna žalobců). V obdobném duchu shledal nevěrohodnou i žalobkyni b), která rovněž vztahovala své problémy k azylovému příběhu jejího syna.
17. Žalovaný dále odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 2/2013 ze dne 29. 5. 2014, kde se uvádí: „*V řízeních ve věci mezinárodní ochrany hraje mimořádně důležitou roli věrohodná výpověď žadatele a v tomto kontextu i jeho vlastní celková věrohodnost.*“ (obdobně rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2002, sp. zn. 5 A 746/2000, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70).
18. K problematice vyvlastnění žalobců bylo žalovaným konstatováno, že jim byl jejich dům odebrán v dubnu 2019, vlast ale opustili až v červenci 2019 kvůli údajnému fyzickému napadení. Žalovaný má tak za to, že odebrání domu přímo nesouviselo s jejich odjezdem z Ázerbájdžánu. Dle výpovědi žalobce a) došlo k odebrání domu soudním rozhodnutím, ale žalobce a) žádné oficiální listiny, které by prokazovaly jeho vlastnictví nemovitosti, neměl a jednání ázerbájdžánských orgánů se tudíž nedá považovat za nezákonné a nebylo v případě žalobce pronásledováním. Námitku tak žalovaný shledal jako nedůvodnou.
19. Dále poukázal na podklady, které vzal za základ pro vydání napadených rozhodnutí. Jako podklad k rozhodnutí využil správní orgán kromě samotných žádostí a protokolů o pohovorech dle jeho názoru též širokou škálu informací o zemi původu, o politické a bezpečnostní situaci v zemi a stavu dodržování lidských práv v Ázerbájdžánu. Veškeré tyto informace jsou součástí spisového materiálu a v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu byla žalobcům dne 15. 5. 2020 poskytnuta možnost, aby se s těmito informacemi seznámili a vyjádřili se k nim, případně navrhli nové skutečnosti či informace, kterými by se žalovaný měl zabývat. Měli také možnost vyjádřit námitky proti použitým informačním zprávám a způsobu jejich získání. Žalobkyně b) této možnosti nevyužila. Žalobce a) možnosti využil a uvedl, že: „*mu je skoro 60 let, byl vyhnán z domu, v podkladech jsou uvedeny informace o tom, kdo jim pomáhá, ale ve skutečnosti to tak není. Když je člověku nad 50 let, do práce jej nevezmou. Zákony platí pouze pro chudé, ale pro elity neplatí. Závěrem uvedl, že hovořil s matkou telefonicky, řekla mu, že je hledají a ptají se na ně. Žalobce byl 40 let učitelem, sloužil vlasti, pracoval. Vůbec by jej nenapadlo, že se dostal do takové situace. Je mu 60 let a nemá nic. Vzdává se Ázerbájdžánu. Potřebuje peníze, aby si tam koupil dům, přitom jej hledají a kdo by jej v jeho věku zaměstnal. Na co je mu taková vlast – vzali mu dům, vyhnali jej, zůstalo mu jenom auto, které prodal.*“ Žádný ze žalobců nenavrl žádné další podklady pro rozhodnutí ve věci žádosti o mezinárodní ochranu a ani proti uvedeným zdrojům informací a způsobu jejich získání nevyslovil žádné pochyby.

20. Námitky, které žalobci vznášejí, se proto žalovanému jeví jako účelové a nejsou způsobilé zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí. Žalovaný rovněž podotkl, že žalobci vycestovali z vlasti zcela legálně, aniž by jim v tom kdokoliv bránil či měl v tomto směru jakékoliv potíže.
21. K otázce neudělení humanitárního azylu bylo žalovaným poukázáno na to, že žalobce a) v průběhu správního řízení uvedl, že jeho zdravotní stav je špatný. Byl zraněn na ruce, trpí diabetem druhého stupně. V roce 2014 měl infarkt a prodělal operaci srdce. V Ázerbájdžánu uvedené zdravotní potíže léčil a potvrdil, že lékařská péče je tam dostupná, ale může být finančně nákladná. Žalobkyně b) tvrdila, že léčba byla nákladná, proto ji nebrala vážně. Léky užívala, ale ne pravidelně. Žalovaný z těchto vyjádření naznal, že lékařská péče je v zemi původu žalobců dostupná a neshledal důvody pro to, aby jim byl humanitární azyl udělen. Žalovaný připomněl, že institut humanitárního azylu není určen pro osoby, které přicházejí ze zemí s nižší úrovní zdravotnického systému, pokud je těmto v zemi původu dostatečná léčba zajištěna. Tuto premisu nelze zvrátit ani tím, že je na území České republiky bezplatná a kvalitnější léčba. Tzv. „humanitární případy“ se specificky vyznačují tím, že jedinci nehrozí nelidské či ponižující zacházení ze strany státu či nestátních subjektů v zemi původu (kvůli jejich jednání), nýbrž z objektivních důvodů (kvůli charakteru nemoci, jíž trpí). Odkázal na postoj Evropského soudu pro lidská práva, který si je zmíněných specifík dobře vědom a možnost jeho udělení shledal pouze jako výjimečnou. V případě žalobců, na základě všeho uvedeného, žalovaný takové skutečnosti neshledal a uzavřel, že v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany žalobců nezjistil zvláštní zřetele hodný důvod pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu a azyl neudělil.
22. K námitce žalobců, že nedostatečně zhodnotil možnost udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, poukázal na to, že v průběhu řízení žalobci neuvedli žádnou ze skutečností, kterou by bylo možné podřadit vážné újmě ve smyslu § 14a zákona o azylu. Vzhledem k uvedenému tak žalovaný nedospěl k závěru, že by jim v zemi původu vážná újma hrozila.
23. Dle názoru žalovaného jsou rovněž napadená rozhodnutí ve vztahu k ustanovení § 14a zákona o azylu náležitě a podrobně odůvodněna a dostatečně z nich vyplývá, z jakých důvodů jim nebyla doplňková ochrana udělena. Žalovaný dále na základě skutečností, které mu sdělili, a posouzení informací o zemi původu neshledal, že by jejich vycestování do vlasti bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
24. V závěru vyjádření žalovaný shrnul, že vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem má za to, že neporušil žádná ustanovení uvedených právních předpisů. V průběhu správního řízení o udělení mezinárodní ochrany žalobci neuváděli žádné důvody, pro které lze udělit některou z forem mezinárodní ochrany. Žalovaný konstatoval, že se v odůvodnění napadeného rozhodnutí dle jeho názoru dostatečně vypořádal se všemi skutečnostmi sdělenými žalobci a podrobně uvedl, na základě jakých skutečností rozhodl. Žalovaný poté odkázal na odůvodnění napadených rozhodnutí, z nichž vyplývá, jakými úvahami se řídil při řešení případu a aplikaci právních předpisů, na základě kterých rozhodoval.
25. Žalovaný navrhl zamítnutí žalob pro jejich nedůvodnost.

IV. Jednání soudu

26. Ještě před zahájením jednání nařízeného na den 2. 2. 2021 se soud dotázal ustanoveného právního zástupce žalobců, zda ten byl v kontaktu s oběma žalobci, jelikož ti se nedostavili na nařízené jednání. Ustanovený zástupce žalobců sdělil, že se je snažil kontaktovat na jimi uvedené adrese s tím, že zásilky se mu zpět nevrátily, ale žalobci jej rovněž nikdy sami nekontaktovali. Poté soud konstatoval, že žalobci byli k jednání řádně předvoláni a neshledal zákonné překážky pro to, aby se nařízené jednání neuskutečnilo.
27. Následně spojil krajský soud usnesením věci ohledně obou žalobců ke společnému projednání s tím, že věc bude nadále vedena pod sp. zn. 30 Az 7/2018. Pro takový postup byly splněny podmínky uvedené v § 39 odst. 1 s. ř. s. Obsahy žalob byly totiž ve své podstatě shodné, žaloby spolu skutkově souvisí, a to zejména s ohledem na skutečnost, že žalobci a) i b) dovozovali důvody pro udělení mezinárodní ochrany od důvodů jim společných. Spojení obou žalob ke společnému projednání považovali za vhodné i zástupce žalobců a zmocněnec žalovaného.
28. Po zahájení jednání zástupce žalobců v podstatě zopakoval hlavní argumentaci jejich žalob a dále odkázal na jejich písemné znění. V návaznosti na to poukázal na skutečnost, že mu není známo, zda-li ještě probíhá před zdejším soudem řízení o žalobě syna žalobců proti rozhodnutí žalovaného, kterým mu rovněž nebyla udělena žádá z forem mezinárodní ochrany. Domníval se, že výsledek tohoto soudního řízení by se měl relevantním způsobem promítnout i do posouzení důvodnosti dnes projednávaných žalob.
29. V reakci na přednes zástupce žalobců soudce doplnil, že žaloba syna žalobců a jeho rodinných příslušníků byla u zdejšího soudu řešena pod sp. zn. 32 Az 2/2019. Tato věc byla pravomocně ukončena rozsudkem ze dne 15. 10. 2020, č. j. 32 Az 2/2019-73, a to s tím výsledkem, že rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 11. 2011, č. j. OAM-852/ZA-ZA11-ZA05-2017 a č. j. OAM-851/ZA-ZA11-ZA05-2017, byla zrušena a věci byly žalovanému vráceny k dalšímu řízení. Krajskému soudu je ještě z úřední činnosti známo, že proti tomuto rozsudku podal žalovaný kasační stížnost, po níž dosud nebylo Nejvyšším správním soudem rozhodnuto.
30. Pověřený pracovník žalovaného zdůraznil zejména skutečnost, že napadená rozhodnutí vycházejí z toho, že žalobci nebyli v zemi původu pronásledováni, a to bez ohledu na azylový příběh jejich syna. Jejich azylový příběh je totiž od azylového příběhu jejich syna odlišný. Ve vztahu k dalším námitkám odkázal na obsah vyjádření žalovaného k oběma žalobám.
31. Žádá ze stran neměla další návrhy na doplnění dokazování.
32. Zástupce žalobců poté v závěrečné řeči, v níž zopakoval podstatu svých stanovisek k dané věci, podotkl, že hlavním důvodem zamítavých rozhodnutí ohledně žádostí žalobců o udělení mezinárodní ochrany byla v odůvodnění napadených rozhodnutí zdůrazňována nevěrohodnost jejich výpovědí. Ta byla žalovaným odvozována od nevěrohodnosti tvrzení jejich syna v jeho azylovém řízení. Pověřený zástupce žalobců má za to, že žalovanému se naopak věrohodnost tvrzení žalobců relevantním způsobem prolomit nepodařilo, ač leželo důkazní břemeno na jeho straně. Zdůraznil také zásadu, že v pochybnostech má správní orgán rozhodovat ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu. Navrhl proto zrušení obou rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. O nákladech žalobců ve spojení s tímto soudním řízením nemá ze shora

uvedených důvodů povědomost, proto nemůže žádné uplatnit. Odměnu ustanoveného advokáta se zavázal vyúčtovat samostatně.

33. Pověřený pracovník žalovaného v závěru opětovně upozornil na svůj předchozí ústní projev ve věci a to zejména v souvislosti s otázkou tvrzené nevěrohodnosti výpovědi žalobců. Uvedl, že zmínka o nevěrohodnosti tvrzení syna se v napadených rozhodnutích zmiňuje pouze jednou. Dodal, že správní orgán v daných řízeních nemohl ani aplikovat zásadu v pochybnostech ve prospěch žalobce o mezinárodní ochranu, protože správní orgán zde žalobcům nic nevyvracel, ale zhodnotil jejich situaci a potíže a vyhodnotil, že v zemi původu pronásledování nebyli. V souvislosti s tím ještě zdůraznil, že ji opustili zcela dobrovolně. Náhrady nákladů řízení se za žalovaného vzdal.

V. Skutková zjištění a právní závěry krajského soudu

34. Krajský soud přezkoumal napadená rozhodnutí v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. Oba žalobci ve včas podaných žalobách postupovali v souladu s ustanovením § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., které stanovuje, že žaloba musí kromě obecných náležitostí podání (§ 37 odst. 2 a 3 s. ř. s.) obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. května 2017, č. j. 10 Azs 65/2017 – 49). Krajský soud má za to, že obě žaloby této povinnosti dostály. Byly v nich uvedeny nejen odkazy na konkrétní ustanovení právního předpisu, která měla být žalovaným porušena, zároveň byly tyto odkazy spojeny s určitým skutkovým tvrzením, resp. jinak obecný odkaz byl konkretizován na individuální věc. Krajský soud proto přistoupil k meritornímu projednání věci.
35. V přezkumném řízení krajský soud ověřil následující rozhodné skutečnosti, přičemž měl ovšem na zřeteli také čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). Dané ustanovení procedurální směrnice zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle odst. 3 uvedeného ustanovení pak lze za účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje *„úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU“*. S ohledem na proměškání transpoziční lhůty ze strany českého zákonodárce se citované ustanovení procedurální směrnice vyznačuje (pro řízení zahájená na základě žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. 7. 2015) vertikálním přímým účinkem a je povinností krajského soudu přihlížet v řízení i k případným novým skutečnostem, ačkoliv nemohly být žalovanému správnímu orgánu v době jeho rozhodování známy.
36. Žalobci podali dne 5. 8. 2019 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Dne 8. 8. 2019 poskytli údaje k žádosti o udělení mezinárodní ochrany.
37. Žalobce a) konstatoval, že se narodil v X, na území dnešního Ázerbájdžánu, jehož je občanem (ázerbájdžánské národnosti). Hlásí se k šíitskému islámu. O politiku se nezajímá. Je ženatý se žalobkyní b). Společně mají syna, který je na území České republiky a rovněž je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Posledním místem

bydliště žalobce a) bylo město X. Původně bydlel ve svém domě (doklady o jeho vlastnictví nedisponuje), z něhož byl vyhozen, a proto 4 měsíce před odjezdem žil v podnájmu. Na území České republiky vstoupil dne 30. 7. 2019. Doklady k vycestování mu opatřil zprostředkovatel (včetně českých víz). V minulosti mu bylo uděleno maďarské turistické vízum. Jedná se o jeho první žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce je toho názoru, že jeho zdravotní stav je špatný, policie jej zranila na ruce, prodělal infarkt a operaci srdce (obě v roce 2014) a trpí diabetem druhého stupně. Ve vlasti se s těmito problémy léčil, léčba je zde dostupná, ale chudí si ji nemůžou dovolit. Důvodem jeho žádosti bylo, že jej třikrát nebo čtyřikrát do měsíce navštěvuje policie a vyhrožuje mu fyzickým násilím a zabitím, pokud nesdělí, kde se nachází jeho syn (syn pracoval pro noviny Svoboda). Takto přišel i ke zranění ruky. Opravoval žárovku (stál na stole), přičemž příslušníci policie, kteří vtrhli do jeho domu, do stolu uhodili a on spadl na zem. Probral se až v nemocnici (žena mu zavolala záchrannou službu). Lidé od policie k nim začali chodit v roce 2016, intenzivněji od roku 2017, jelikož to je doba, kdy jeho syn vycestoval ze země. Žalobce doufal, že problémy ustanou. Poté, co mu sebrali dům, naznal, že není jiného východiska, než odjet. Na státní orgány nebo soudy se neobrátil, má za to, že jsou propojeny. Plynulé vycestování ze země odůvodňuje tím, že vše zařídil zprostředkovatel. 40 let se živil jako učitel hudby, pracoval až do května 2019, kdy skončil školní rok.

38. Žalobkyně b) poskytla údaje k žádosti o mezinárodní ochranu rovněž dne 9. 8. 2019. Uvedla, že se narodila v X, na území dnešního Ázerbájdžánu. Je občankou Ázerbájdžánské republiky a hlásí se k ázerbájdžánské národnosti. Sympatizuje s křesťanstvím a islámem. Politické přesvědčení nemá. Je vdaná se žalobcem a). Společně mají syna, který je na území České republiky a rovněž je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Posledním místem jejího bydliště bylo město X. Původně bydlela v domě, který byl státem vyvlastněn. Soudním příkazem na opuštění domu nedisponuje. 4 měsíce před odjezdem z vlasti žila se žalobcem a) v podnájmu. Žalobkyně ve vztahu k jejímu zdravotnímu stavu uvedla, že má problémy se srdcem. V Ázerbájdžánu podstoupila vyšetření, ale lékařskou zprávu nemá. Také má problémy s pamětí a štítnou žlázou, ale žádné léky nebere pravidelně. V Ázerbájdžánu absolvovala léčbu, ale nemohla si ji finančně dovolit. Důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla aktivita jejich syna. Ten začal v roce 2014 psát do novin. V roce 2016 byl na něj kvůli jeho politickým článkům vydán zatykač. Syn se rozhodl vycestovat do zahraničí. Poté je několikrát navštívila policie a vyhrožovala jim, mimochodem i tím, že jim seberou dům. Jednou napadli i jejího manžela, kterého žalobkyně b) našla po příchodu domů ležet na zemi. Strach je motivoval k tomu, aby opustili zemi. Neuvažovala o tom, že by se bránila soudní cestou, má za to, že pokud by tak učinila, přišla by k nim policie a napadla by je. Policie vyhrožovala hlavně manželovi žalobkyně, ona často slyšela výhrůžky přes okénko v bytě. Výhrůžky směřovaly zejména k tomu, že ho zbijí nebo zavrou do vězení. Neví, zda chodili vyhrožovat stejní lidé nebo se střídali, vždy však měli policejní uniformu.
39. Krajský soud dodává, že celá výpověď žalobců představuje několik stran protokolu. Proto nepovažuje za nutné ani možné, aby ji opisoval v úplnosti a v podrobnostech tak odkazuje na obsah protokolů o výpovědi žalobců. Ostatně oběma stranám sporu je dobře znám.
40. Součástí správních spisů jsou rovněž žalovaným obstarané informace ohledně politické

a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Ázerbájdžánu. Konkrétně vycházel z výpovědí žalobců, jimi doložených materiálů, kopie rozhodnutí syna žalobců, č. j. OAM-852/ZA-ZA11-ZA05-2017, a dále z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Ázerbájdžánu: Informace OAMP – Ázerbájdžán, Bezpečnostní a politická situace v zemi, ze dne 18. 6. 2019, Informace MZV ČR, č. j. 121241-6/2019-LPTP ze dne 23. 7. 2019, Ministerstvo zahraničních věcí USA – Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2019 ze dne 11. 3. 2020, Zpráva Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) – Údaje o zemi Ázerbájdžán, 2019.

41. Žalobci využili možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí (ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu), k věci posléze dalších podkladů nedoplňovali. Soud doplňuje, že žalobce a) již v průběhu správního řízení dodal správnímu orgánu materiály prokazující zranění levého ramene, předloktí a prodělaný infarkt v roce 2014.
42. Na základě takto zjištěného skutkového stavu věci, který nikterak nerozpouští ani žalobci v žalobách, poté dospěl krajský soud k následujícím právním závěrům.
43. Předepisuje, že není smyslem soudního přezkumu stále dokola podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto se může soud v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí odkazovat na toto odůvodnění (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, či rozsudky téhož soudu ze dne 2. 7. 2007, č. j. 4 As 11/2006-86, a ze dne 29. 5. 2013, č. j. 2 Afs 37/2012 – 47; všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu citovaná v tomto rozsudku jsou dostupná na www.nssoud.cz).
44. Z ustanovení § 28 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že mezinárodní ochranu lze udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně. Pokud správní orgán dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, v souladu se zákonem posoudí, zda-li cizinec nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany.
45. Podle § 12 zákona o azylu v platném znění se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
46. Podle § 2 odst. 4 zákona o azylu se „*pronásledováním rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.*“ Původcem pronásledování nebo vážné újmy se podle ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu rozumí „*státní orgán, strana nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, jehož je cizinec státním občanem (...) nebo soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát (...) nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.*“ Podle ustanovení § 2 odst. 7 stejného zákona „*pronásledováním nebo vážnou újmu není, pokud se obava*

cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má (...) a může-li cizinec bezpečně a oprávněně odcestovat do jiné části státu, do ní vstoupit a v ní se usadit, a pokud s přihlédnutím k situaci v této části státu a k jeho osobní situaci v této části státu a) nemá odůvodněný strach z pronásledování ani nejsou dány důvodné obavy, že by mu zde brozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, nebo b) má přístup k účinné ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu.“

47. Ohledně definice pojmu „pronásledování“ odkazuje krajský soud ještě na čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále také tzv. „kvalifikační směrnice“).
48. Krajský soud dále upozorňuje, že standardem pro zkoumání odůvodněného strachu z pronásledování je test přiměřené pravděpodobnosti. Ten byl již vymezen i Nejvyšším správním soudem, který zastává názor, že přiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to však bez dalšího, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82).
49. Z obsahu žalobou napadených rozhodnutí i z připojených správních spisů v daném případě vyplynulo, že žalobci jako zásadní důvod své žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedli obavy z pronásledování ze strany státních orgánů. Azylový příběh žalobců pramenil z publicistické činnosti jejich syna. V důsledku jeho aktivit jim bylo po jeho odjezdu ze země policií opakovaně vyhrožováno.
50. S ohledem na důvody, pro které žalobce a) i žalobkyně b) požádali o udělení mezinárodní ochrany, lze mít za to, že v daném případě nelze udělit mezinárodní ochranu dle § 12 písm. a) zákona o azylu, a to přesto, že žalobci zastávají názor, že v jejich případě může být toto ustanovení aplikováno. Krajský soud upozorňuje, že ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu musí být vykládáno souladně s čl. 43 Listiny základních práv a svobod a její celkovou systematikou, a to jednak proto, že má toto ustanovení ústavního pořádku vyšší právní sílu, a jednak proto, že je § 12 písm. a) zákona o azylu promítnutím této ústavní normy na zákonné úrovni. Práva, která jsou tak § 12 písm. a) zákona o azylu chráněna, jsou politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny základních práv a svobod. Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval a krajský soud s ním v tomto ohledu souhlasí, že žalobci v průběhu správního řízení neuvedli nic, co by svědčilo o tom, že ve své vlasti vyvíjeli činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by byli azylově relevantním způsobem pronásledováni. Žalobci sami uvedli, že své názory v tisku projevoval pouze jejich syn, svůj odchod z vlasti s jejich politickým přesvědčením a zastáváním určitých politických názorů, za které by byly pronásledováni, vůbec nespojují. V tomto ohledu souhlasí krajský soud s názorem žalovaného, který neshledal důvod pro udělení mezinárodní ochrany žalobcům ve smyslu ustanovení § 12 a) zákona o azylu.

51. Krajský soud upozorňuje, že jádrem žalobní argumentace žalobců je to, že žalovaný se přezkoumatelným způsobem nevypořádal s otázkou existence jejich odůvodněného strachu z pronásledování v zemi původu v souvislosti s aktivitami jejich syna. Žalobci opakovaně upozorňovali, že jejich problémy v Ázerbájdžánu započaly v přímé souvislosti s jeho odjezdem z vlasti. Ti se tak domáhají udělení mezinárodní ochrany z důvodů vymezených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Této žalobní námitce musel krajský soud přisvědčit, a to z následujících důvodů.
52. Krajský soud upozorňuje, že v tomto směru vyvstává v první řadě legitimní otázka, zda lze v tomto kontextu nazírat na žalobce jakožto na příslušníky k určité sociální skupině – rodinných příslušníků osoby disidenta, resp. osoby, která v zemi aktivně zastávala politické názory. Úvodem proto odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004-60, v němž je sociální skupina vymezena takto: *„Určitá sociální skupina ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotýčných osob; riziko pronásledování však do této charakteristiky nepatří. I pouhá příslušnost k určité sociální skupině může být postačujícím důvodem pro udělení azylu; rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotýčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.“* Žalovaný však tuto problematiku v napadených rozhodnutích zcela opomenul a vůbec se jí nezabýval. Své závěry omezil toliko na konstatování nevěrohodnosti žalobců.
53. Krajský soud dále doplňuje, že aby bylo možné hovořit o azylově relevantním pronásledování, musí být dle judikatury Nejvyššího správního soudu splněny i další podmínky, a to příčinná souvislost mezi pronásledováním a příslušností k určité sociální skupině, dlouhodobost a intenzita potíží, nemožnost využití vnitrostátní ochrany či vnitřního přesídlení, nedostupnost či selhání ochrany v zemi původu. I na tyto aspekty projednávané věci žalovaný zcela rezignoval.
54. V odůvodnění napadených rozhodnutí vycházel striktně z premisy, že za situace, kdy výpověď syna žalobců v jeho azylovém řízení shledal nevěrohodnou, jsou v předmětné věci automaticky nevěrohodné i výpovědi obou žalobců. Tyto závěry jsou však mylné. Krajský soud upozorňuje, že azylový příběh žalobců jistě pramení z okolností, které svým jednáním zapříčinil jejich syn [z tohoto důvodu také vyvstává otázka možného nároku na udělení mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu], ale oba žalobci dále sdělili svůj vlastní konzistentní azylový příběh a svoje vlastní problémy, kterým ve vlasti čelili. Uvedli tak nejen příběh jejich syna a jeho důvody pro opuštění Ázerbájdžánu, ale v první řadě upozorňovali na opakované domovní prohlídky a pronásledování, kterému byli vystaveni oni (v důsledku aktivit jejich syna).
55. Je třeba konstatovat, že výpovědi obou žalobců jsou v podstatných bodech shodné. Ze shora uvedeného je zřetelné, že žalovaný sice z některých jejich vyjádření vycházel, neměl je ovšem a priori za pravdivá. Některé informace a otázky naprosto opomenul. Jak bylo uvedeno shora, opomenul například problematiku možné příslušnosti žalobců k sociální skupině, bez povšimnutí nevyhodnotil (ne)možnost využití vnitrostátní

ochrany či vnitřního přesídlení a nevyhodnotil ani (ne)dostupnost či selhání ochrany v zemi původu.

56. Pokud měl žalovaný za to, že se události, které byly oběma žalobci popsány, nestaly, nebo byly nějakým způsobem samy o sobě nevěrohodné, měl ty dle něj sporné informace podrobit testu přiměřené pravděpodobnosti, který lze považovat za důkazní standard pro zkoumání strachu z pronásledování žadatele. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 8. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, vymezil, že: „*Lze konstatovat, že žalovaný nemůže ze svého posuzování vyloučit tvrzené skutečnosti např. pouze proto, že nelze vyloučit jiný průběh událostí než ten předestřený žadatelem či že existuje alternativní vysvětlení pro určité skutečnosti, které je stejně pravděpodobné.*“ Žalovaný v této souvislosti také nebral v potaz, že přestože je pro přiznání postavení uprchlíka obecně vyžadováno, aby měl žadatel o mezinárodní ochranu odůvodněný strach z toho, že on sám bude vystaven pronásledování, tak existence tohoto odůvodněného strachu nemusí být nezbytně založena výlučně na jeho vlastní zkušenosti.
57. V případě pochybností o věrohodnosti tvrzení žalobců bylo dále jeho povinností taková tvrzení jasně a zřetelně identifikovat, závěr o jejich nevěrohodnosti pečlivě odůvodnit a dovodit z něj závěry ve vztahu k posouzení důvodnosti jejich žádostí. Nic mu přitom nebránilo, aby se žalobců na všechny sporné skutečnosti doptal a celou situaci si vyjasnil. Nelze přehlédnout, že to byl právě žalovaný, kdo upozorňoval na význam posuzování žádostí o udělení mezinárodní ochrany s ohledem na individuální okolnosti každého žadatele. Sám ovšem nevzal v potaz posouzení dílčích aspektů žádostí žalobců a o individuálním posouzení také nemohla být řeč.
58. Jeho postoj přitom vedl dokonce k zásadním procesním pochybením. Zejména pak k porušení ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu. Jak bylo již uvedeno shora, žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel z informací, které naznal ve vztahu k synu žalobců. Ve svých závěrech rovněž opakovaně odkazoval na rozhodnutí týkající se syna žalobců (rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 1. 2019, č. j. OAM-852/ZA-ZA11-ZA05-2017). Žalobci byli sice v průběhu správního řízení seznámeni s tímto rozhodnutím, avšak nikoliv s dokumenty a informacemi, které k jeho vydání vedly. Jednalo se například o ázerbájdžánské rozsudky (týkající se syna žalobců), které žalovaný označil za falešné a z nichž dovozoval celkovou nevěrohodnost celé rodiny. Lze shrnout, že závěry plynoucí z jiného správního řízení vztáhl i na řízení se žalobci, aniž by jim umožnil na tyto skutečnosti adekvátně reagovat. Otázka nevěrohodnosti žalobců byla nicméně žalovaným shledána jako ústřední důvod pro zamítnutí jejich žádostí o udělení mezinárodní ochrany v obou napadených rozhodnutích.
59. Nadepsaný soud shrnuje, že zásadním předpokladem k tomu, aby správní orgán (potažmo správní soud) mohl zodpovědně posoudit, zda je v tom kterém případě žádosti o mezinárodní ochranu standard uvedeného institutu naplněn či nikoliv, je úplné zjištění skutkového stavu věci ve smyslu § 3 správního řádu zcela nezbytné. Krajský soud je toho názoru, že právě této svojí povinnosti žalovaný v posuzované věci nedostál. S ohledem na výše uvedené dospěl soud k závěru, že žalovaný porušil ustanovení § 3 správního řádu, neboť učinil kategorický závěr o tom, že žalobcům nesvědčí nárok na udělení mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, aniž by se v potřebné míře zabýval všemi okolnostmi, které oba žalobce k opuštění země vedly. A to pouze s ohledem na to, že tyto závěry již učinil ohledně jejich syna. Krajský soud uzavírá, že postup žalovaného i závěry, které

ve vztahu k otázce možného udělení azylu žalobcům [stran ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu] dovedl, jsou proto nezákonné a postrádají standardní úvahy, na jejichž základě by bylo možné erudovaně o této problematice rozhodnout.

60. Nadepsaný soud dále považuje za vhodné, s ohledem na průběh dalšího správního řízení ve věci, sdělit, že všechny své závěry uvedené shora vztahuje nejen k posuzování podmínek pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, ale i podmínek pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a téhož zákona.
61. Ohledně neudělení azylu dle § 13 zákona o azylu žalobci a) a b) vůči napadenému rozhodnutí žalovaného žádné výtky nevznesli.
62. Žalobci následně v žalobách brojili proti tomu, že žalovaný nezjistil stav věci a způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti i ve vztahu k ustanovení § 14 zákona o azylu. Krajský soud proto konstatuje, že jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.
63. K otázce posuzování humanitárního azylu nadepsaný soud rovněž odkazuje na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které na udělení humanitárního azylu není právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38, či ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48). Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je přitom limitována především zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55). Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48).
64. V již zmiňovaném rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, Nejvyšší správní soud uvedl: *„Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“*
65. Pokud jde o tzv. humanitární azyl udělovaný dle § 14 zákona o azylu, důvody, pro které nelze žalobcům humanitární azyl udělit, byly v odůvodnění napadeného žalovaným popsány, byť v kontextu ostatních vad řízení, dostatečně. Krajský soud podotýká, že žalovaný se zabíral jejich rodinnou a ekonomickou situací, a zejména pak

zdravotním stavem (viz str. 5-6 obou napadených rozhodnutí) a to vše na základě informací, které mu poskytli žalobci, i těch, které založil do správního spisu. Žalovaný vycházel mimo jiné ze Zprávy Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) – Údaje o zemi Ázerbájdžán, 2019, která obsahovala dostatečné informace o zdravotní péči v Ázerbájdžánu. Žalovaný také správně podotkl, že ve světle judikatury je institut tzv. humanitárního azylu využíván opravdu zcela výjimečně. S těmito závěry se krajský soud ztotožňuje.

66. Další žalobní námitkou bylo žalovanému vytýkáno, že se nedostatečným způsobem vypořádal s problematikou naplnění důvodů pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu. Této žalobní námitce musí dát krajský soud plně za pravdu, a to již ve světle závěrů, které učinil ohledně otázky možného udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. V této části odůvodnění rozsudku proto krajský soud pouze doplní svou argumentaci tak, aby komplexně propojila celou problematiku.
67. Dle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Dle § 14a odst. 2 téhož zákona se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.
68. Krajský soud v tomto směru nemůže pominout skutečnost, že se žalovaný na základě jím obstaraných podkladů dostatečným způsobem nevypořádal zejména s existencí reálného nebezpečí vzniku vážné újmy, která by žalobcům mohla hrozit v případě jejich návratu do Ázerbájdžánu. Žalovaný vyšel z informací, které se této problematice věnovaly toliko v obecné rovině, a znovu poukazoval na nevěrohodnost žalobců, kterou naznal z dle něj nevěrohodných výpovědí jejich syna v jiném řízení o udělení mezinárodní ochrany.
69. Za této situace jim naopak měl poskytnout dostatečný prostor k vysvětlení všech sporných událostí, majíc na zřeteli, že specifikem řízení ve věci mezinárodní ochrany je rovněž pravidlo „*v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu*“. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatelů o azyl došlo, nebo by mohlo s ohledem na jejich postavení ve společnosti, s přihlédnutím k jejich přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatelů o mezinárodní ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89). Nelze přitom opomenout fakt, že řízení o udělení mezinárodní ochrany je specifické právě tím, že je často

zapotřebí rozhodovat za situace důkazní nouze, avšak nesprávné rozhodnutí by mělo pro žadatele o mezinárodní ochranu obzvláště závažné důsledky.

70. Zcela zásadním pochybením, které krajský soud v tomto směru rovněž shledal, byla naprostá absence úvah žalovaného ve vztahu k možnému využití vnitřního přesídlení v rámci Ázerbájdžánu. Právě v tomto okamžiku bylo na místě, aby žalovaný zvážil a vyhodnotil informace o zemi původu žalobců a minimálně se pokusit zodpovědět otázku, zda jim (ve světle shora uvedeného) nehrozí v případě návratu do země původu hrozba reálného nebezpečí na celém jeho území. Krajský soud podotýká, že hodnotit je třeba reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení, či se zabývat její dostupností, celkovými poměry panujícím v zemi původu, osobními poměry žadatelů či účinností vnitřní ochrany státu.
71. Dlužno dodat, že pochybnosti o pečlivém posouzení dané věci ze strany žalovaného rovněž umocňuje fakt, že rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 1. 2019, č. j. OAM-852/ZA-ZA11-ZA05-2017, které se týkalo syna žalobců, bylo rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 10. 2020, č. j. 32 Az 2/2019 – 73, zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu posouzení.
72. Krajskému soudu ve světle všech předestřených pochybení správního orgánu nezbylo, než žalobou napadené rozhodnutí zrušit nejen pro jeho nezákonnost, ale i pro vady řízení spočívající zejména v tom, že skutkový stav ohledně některých aspektů posuzované věci, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, neměl oporu ve správním spisu nebo nebyl zjištěn v úplnosti. Současně vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž bude žalovaný právními názory vyslovenými krajským soudem v tomto rozsudku vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
73. Aby mohl žalovaný dospět k nepochybnému závěru, že žalobci nesplňují požadavky pro udělení mezinárodní ochrany dle zákona o azylu, je na místě, aby v dalším řízení odstranil nedostatky, které mu tímto rozsudkem krajský soud vytkl. Za tím účelem si zejména obstará dostatek aktuálních podkladů o zemi původu žalobců, které s informacemi řádně seznámí. Bude dbát na nároky, které na něj klade nejen zákon o azylu, ale i tzv. kvalifikační směrnice. Adekvátně posoudí otázky možné hrozby ze strany státních orgánů ve vztahu k žalobcům a v případě pochybností ohledně jimi konstatovaných skutečností jejich výpovědi vhodnými otázkami doplní. Bude postupovat tak, aby mohl konstatovat dostatečné zjištění skutkového stavu. A to ohledně azylového příběhu žalobců, nikoliv výhradně ve vazbě na azylový příběh jejich syna. Postaví tak zcela najisto, zda žalobcům pronásledování nebo újma ve smyslu zákona o azylu skutečně hrozí, či nikoliv.
74. Na základě takto dostatečně zjištěného skutkového stavu věci pak žalovaný opětovně posoudí důvodnost žádosti o udělení mezinárodní ochrany a své právní závěry odůvodní přezkoumatelným způsobem splňujícím kritéria vymezená v § 68 odst. 3 správního řádu.

VI. Náklady řízení

75. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalobcům, kterým by jinak jakožto úspěšným účastnicím řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly, o čemž svědčí obsah soudního spisu.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.)

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 2. února 2021

JUDr. Jan Rutsch v. r.
samosoudce